Z 44

Anul II. Nr. 4

Martie 1952

Ad me currendum est in omni judicio
(De Imitatione Christi. Lib. III. Cap. 46)

ÎNDREPTAR

FOAIE PENTRU GÂND ȘI FAPTĂ CREȘTINEASCĂ

P287775

OSMOZĂ

de OCTAVIAN BÂRLEA

Cine a urmărit ziarele românești și a ascultat Radio R.P.R. și povestirile refugiaților și-a dat desigur seama că nicicând, în epoca României moderne, servilismul organelor de stat față de o altă putere n'a fost mai mare. Din nici o gazetă, din nici o cuvântare, dela nici o întrunire nu lipsesc ploconelele spre Răsărit: de acolo ar veni lumina, progresul și fericirea, odată cu ocupația rusească. Frontiera dinspre Răsărit nu mai prezintă o barieră, căci peste ea se scurg înspre Rusia deportații și bunurile țării, iar dintr'acolo ne vin instrucțiile și comisarii . . . Așa s'a ajuns ca țara noastră să se bucure de trista reputație de a fi satelitul cel mai atașat Rusiei sovietice.

Comuniștii români au căutat să compenseze deschiderea frontierei dinspre Rusia cu blocarea frontierei apusene. Aci s'a pustiit o largă zonă de pământ, s'au ridicat turnuri de veghe, se patrulează intens și se acordă premii și concedii grănicerilor care prind sau împușcă persoane suspecte.

Măsurile guvernului comunist român n'au adus nimic nou. Ele reprezintă o mentalitate rusească de amprentă asiatică. Eficacitatea lor rămâne foarte îndoielnică, fiindcă nici zidurile chinezești n'au constituit o piedecă de netrecut, nici izolarea țaristă n'a separat de Apus și nici baricadarea Comunismului nu poate pune stavile dorului de libertate. Izolarea actuală poate cel mult întârzia un proces, care va izbucni cu atât mai impetuos, rupând zăgazuri.

De lipsa de efect a pazei frontierei vestice avem atâtea dovezi și suntem toți mărturie. Bat inimile în țară de dorul zilelor mai bune; bat și în străinătate. Se ridică acolo rugi către Atotputernicul; ridică-se și aici. Iau cei de acasă laurii martiriului; aceștia iau cununa entuziasmului pentru jertfa celor din țară. Acolo rodește eroismul; aci crește admirația. Peste toate baionetele și turnurile de veghe, dragostea de frate și de țară străbate și pătrunde frontiere și zăgazuri.

Românii din refugiu, dacă sunt până acum inferiori celor din țară în eroism, au în schimb demnitatea și responsabilitatea de a fi purtătorii de cuvânt ai națiunii încătușate, într'o lume de libertate. Ceea ce în țară se poate numai gândi, sau cel mult șopti aici se poate cuvânta. Mai mult: pentru cei ce cad sub povară, pentru cei ce nevăzând departe se descurajează, noi trebue să vestim ziua de mâine și să anunțăm o speranță pe care o vedem crescând. Și aci am putea spune cu Sf. Pavel: Vai nouă, de nu vom vesti!

Însă înafară de acest schimb de gânduri bune între refugiați și elementele nobile din țară, trebue să constatăm cu durere că în rândurile refugiaților s'a strecurat, printr'un fenomen de osmoză, și răul din țară. Deși aci nu trăim sub teroare, totuși sunt prezente efectele rele ale teroarei comuniste. Toți își mărturisesc înfrățirea cu cei chinuiți din țară, fiindcă aceasta îi înnobilează; însă pentru înfrățirea cu semenii din refugiu mulți n'au înțelegere. Există și aici, nu o putem nega, solidarități pe grupuri și cumetrii, dar nu putem vorbi de o solidaritate națională. Cine e în afara grupului, e privit — precum la Comuniști — cu foarte multă bănuială. Crusta de umanism care acoperea înainte atâtea suflete acum a căzut, lăsând să se vadă o hidoasă realitate. Nu mai există considerare nici pentru bunătatea firească a omului, nici pentru principiul de drept roman: nemo praesumitur malus nisi probetur, căci fiecare refugiat e considerat — pare-se — drept un criminal, până nu dovedește contrarul. În timpul Liberalismului s'a vorbit mult de inchiziția spaniolă de odinioară, dar iată că generația noastră, zisă fiică a Umanismului, dă dovadă de o intoleranță și mai grea: aceea era în bună parte rezultatul unei cruciate naționale împotriva Maurilor, care dusese aproape la o identificare a Statului cu Biserica; pe când aceasta e rezultatul unei cruciate verbale de destrămare sufletească; acolo cine își retracta greșeala redobândea libertatea, dar aici cine a avut atitudine politică neîmpărtășită de alții nu mai află iertare. În raporturile și conflictele dintre refugiați se poate vedea și o lipsă de cavalerism. Toți se numesc mai mult sau mai puțin cruciați, dar unde e ținuta? Nu se mai caută ca lupta — fie cu taurul, fie cu omul — să se facă după un anumit stil, urmând regulele frumosului, ale binelui și ale adevărului. În ea nu se mai vede o îndeplinire a judecății lui Dumnezeu, ci o biruință a egoismului. Și nu se atacă numai persoane care coboară în arenă gata de luptă, ci și ființe neînarmate, copii, rude, prieteni: tot ce are legătură cu „adversarul" și duce la țintă. Sau fie acest radicalism, sau totalitarism, exacerbarea concepției machiavelice ale unor

continuare în pag. 3

«DESCUBRIMIENTOS ESPIRITUALES»

de
MIRCEA ELIADE

Descoperiri spirituale: acesta este titlul unei cărți de esseuri a lui Giovanni Papini, de curând tradusă în limba spaniolă de Vintilă Horia și apărută în Editura Emecé din Buenos-Aires. Un mare și ilustru scriitor italian tradus în spaniolește de un scriitor român și tipărit peste Ocean, în America latină (unde, după cum se știe, Papini se bucură de un prestigiu considerabil). Scriu rândurile de față mai ales pentru a sublinia această solidaritate a spiritualităților neo-latine. Ea nu e lipsită de semnificație. Giovanni Papini, pasionat de „semne" și înțelesuri oculte, va fi fost cel dintâi s'o descopere și să-i mediteze mesagiul.

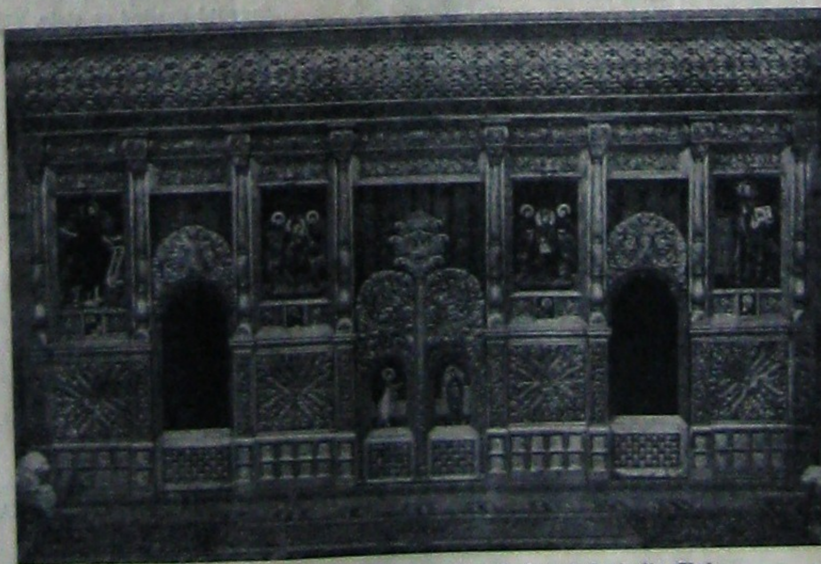
Vintilă Horia face parte din cea mai proaspătă echipă de scriitori și gânditori români și sincer interesați de „fenomenul Papini". Dacă îmi aduc bine aminte, a tradus chiar **Martorii Sfintelor Patimi,** carte turburătoare, frustă, abruptă, despre care am scris un mic articol într'unul din ultimele numere ale ziarului **Cuvântul,** în primăvara 1938. Ar fi interesant să se cerceteze într'o zi istoria penetrației operei lui Giovanni Papini în România. Spre deosebire de D'Annunzio și Pirandello, introduși și „lansați" prin traducerile franceze, Papini își datorește prezența în librăria și literatura românească aproape exclusiv italienizanților. În afară de **Storia di Cristo** pe care succesul mondial de prin anii 1921-1922 a purtat-o și pe la noi, în versiunea franceză prezentată de Payot — opera lui Papini n'a pătruns, la noi, cum se obișnuia cu toți marii scriitori străini, prin traducerile în limba franceză, ci prin eforturile italianizanților români. Un început excelent a fost făcut, în 1923, cu **Un uomo finito,** tradusă de G. Călinescu, și admirabil prezentată de acel mare învățat Alexandru Marcu, care a și tradus mai târziu **Storia di Cristo.** Dar în afară de aceste două cărți și înafară de schițele fantastice din volumele **Il tragico cotidiano** și **Il pilota cieco,** traduse de Theodor Solacolu, restul operei lui Papini — adică poezia lui, criticile și polemicile lui, scrierile lui filozofice — restul acestei opere uriașe a rămas inaccesibil necunoscătorilor de limbă italiană.

Așa se explică de ce Papini n'a cântărit prea mult în ochii inteligenției românești, care își orienta lecturile și-și rectifica gustul în primul rând după noutățile librăriei franceze. În afară de **Storia di Cristo,** opera lui Papini n'a avut „succes" în Franța, și datorită acestei prezențe aproximative, toate celelalte culturi depinzând de librăria franceză au sfârșit prin a avea o imagine mutilată a marelui scriitor florentin. Destinul european al operei lui Papini s'a jucat în bună parte în Franța. Acest foarte interesant autor a avut nenorocul să fie tradus și difuzat în limba franceză de edituri de a doua sau a treia mână. Numai **Storia di Cristo** a apărut într'o editură celebră (Payot). Dar deși i s'au mai tradus vreo alte cinsprezece cărți, pe acestea din urmă nu le-a văzut nimeni (Un uomo finito a apărut într'o editură belgiană, care nici măcar nu-și difuza cărțile în Franța! . . .). Nu ne dăm încă seama de gravitatea acestui fenomen specific secolului nostru: soarta unei opere începe să atârne de editurile care o „lansează", de posibilitățile lor de publicitate și difuziune. Astfel că, opera lui Papini, care se bucură de o largă circulație în Spania și America latină, a fost „blocată" în țările care depindeau de cultura franceză.

Eram, în România liberă, un grup, nu prea numeros dar destul de activ, care urmăream și comentam întreaga producție a lui Giovanni Papini. Vintilă Horia se număra printre noi. În pofida întâmplărilor și necazurilor-care l-au purtat din Austria până în Argentina — și-a păstrat întreagă pasiunea pentru opera lui Papini. Vom ceti cândva în jurnalul lui conversațiile cu acel Papini de prin anii 1946-47, bătrân, aproape orb, dar tot atât de ager, de îndrăznet, de neodihnit, precum ni-l înfățișau primele lui cărți de-acum aproape o jumătate de secol. Giovanni Papini face parte din acea familie de scriitori europeni care n'au cunoscut decrepitudinea bătrâneții, nici istovirea fatală unui prea îndelungat efort de creiație. Alături de Croce, de Bernard Shaw, de Unamuno, de Jung și întrucâtva de Gide, Papini, la șaptezeci de ani își continuă creația cu aceiași vigoare ca la patruzeci. Într'o anumită măsură, acești scriitori împărtășesc „norocul" lui Goethe: viața lor nu se împotrivește operei. Deși suferind de o gravă miopie încă din adolescență, și de câțiva ani, aproape orb, Giovanni Papini își împlinește munca și creația în acelaș ritm al tinereții. Dovadă acel recent **Michelangelo,** plin de cusururi dar nu mai puțin genial; dovadă, mai ales, **Judecata din urmă,** operă considerabilă, în bună parte terminată, și în care se va oglindi ca într'o uriașă frescă întreaga Istorie Universală așa cum este ea înțeleasă de Papini.

Descubrimientos espirituales, ne spune Vintilă Horia în prefață, este titlul sugerat

continuare în pag. 2

Tâmplă de altar, de George Russu. Catedrala ortodoxă din Cluj.

BIBLIOTECA CENTRALĂ ... CAROL I

ÎNTREBAREA

Grija principală, care turbură somnul multor Români din exil, pare a fi grija „conducerii". Ea își află expresia în întrebarea (întâlnită atât în publicațiile „democratice", cât și în cele „autoritare"): cum vom conduce Țara? Adecă țara liberată, de mâine. Nu ne mai împiedecăm, așadară, nici de dacă, nici de cine; ci de cum vom. Cine? Asta o pricepe și cocoșul: noi! Care „noi"? NOI!

Conducerea Țării! Nimeni nu mai vrea să conducă un tramway, un atelier de strungărie, o fabrică, un gimnaziu, o tipografie. Teama de concret îl mână pe poftitor spre domenii mai fără risc. Conducerea unui autobus închide imediate și grele riscuri. Conducerea unei Țări, numai rareori. Întâmplări recente ne-au arătat că inși mediocri, pe jumătate nebuni, au fost ani în șir conducători de țară. Deci . . .

Pofta de putere — cel mai greu dintre cele trei păcate asupra cărora stăruie geniul lui Dostoievskij — se face astăzi tot mai arătată. Cei care au condus . . . vor să mai conducă; cei care n'au condus vor și ei să conducă. Din această sărmană sete de putere, câtă sbatere, câtă trențuire a sufletului: câtă batjocorire a chipului de om; câtă încordare pentru a sări (noaptea, pe fulgerătură) zidul în cetatea „calificării" la conducere! (Ca și cum mâine, când vom povesti celor din țară cum i-am legat noi pe toți la gard, la întrecerile din Rhodos, nu-i vom auzi pe ascultători zicând: hic Rhodos, hic salta!).

Sbaterea de acum pentru luarea „conducerii" mâine trădează o sinistră încredințare: încredințarea că la întoarcere vom afla o Românie goală: o Românie numai cu plugari proști, buni de condus . .

Cu toate că, din vreme'n vreme, ajung până la noi îndepărtate svonuri despre viața de iad pe care elita țării — intelectuali, ori plugari — o trăește acolo, departe, — acestea nu au darul să ducă — dacă nu la sporirea lepădării de sine — la sporirea generozității și a patriotismului nostru, atât de necesare unei „locuiri împreună" în ceasul de față. Căci nu este vorba de o părăsire a „credințelor" (acolo unde sunt!); nici de vreo iertare a „loviturilor" personale primite. Ci de o temporară uitare; mai exact: de o amânare — până după liberarea țării — a încheierii pământeștilor noastre grele „socoteli". Să fie, oare, prea mult?

Drept vorbind, toată desbinarea, toată învrăjbirea exilului este opera unei minorități: opera celor care nu vor să mai trăiască dacă nu vor fi ei conducători. Este opera celor care își pun astăzi, pe față ori în taină, întrebarea: cum îi vom conduce?

Cum îi vom conduce? Cred că va fi tare greu. Vom avea mai întâi de furcă cu cei ce duc astăzi viață de lupi, prin păduri; cu frații, cu cumnații, cu prietenii celor ce au putrezit în pușcării, ori au fost împușcați hoțește; cu cei ce-s nevoiți (pentru salvarea familiei) să golească, pân' la fund, paharul umilirii. Plugarul prost, apoi, va fi învățat și el între timp câte ceva. Căci în lipsa noastră (dela conducere) nu s'au comis acolo numai crime, nu s'au stricat numai venerabile așezări și s'au spurcat cinstite datini; ci s'au făcut și unele lucruri bune. În tot cazul, plugarul prost a putut vedea ce am fi fost noi (ai lui) datori să facem pentru el și am fi putut face (devreme ce ceilalți au putut, când au vrut) dar n'am făcut. Registrul păcatelor foștilor conducători le-a fost plugarilor larg și cu meșteșug deschis. E cazul să ne așteptăm la surprize. Când vom veni ca să-i pedepsim și să-i conducem, vestindu-i, mândru, că am fost la Paris, la Lausanne, la Nisa, ori știe Dumnezeu pe unde am mai fost, s'ar putea să ni se răspundă, apăsat: „noi . . . . am fost aici!"

Celor ce cultivă desbinarea în exil, fiindcă s'au logodit cu pofta de conducere a Țării de mâine, aș vrea să le pun înainte, cu toată sfiala (numai lor!), un gând care nu mă mai părăsește. (Poate să le fie de folos):

Când ne vom înturna acasă — câți ne vom mai înturna — să nu intrăm de-o-dată în țară. Să ne oprim la graniță (pe malul Dunării, ori după cum va fi locul) și să trimitem, mai întâi, iscoade. (Am stat noi atâția amar de ani în străinătate, — mai putem zăbovi la graniță o săptămână, două!). Să trimitem, deci, iscoade: oameni care să tragă cu urechea, să ia sama, să aducă vorba . . . Și numai după aceea să intrăm. Fără sgomot. (De se va putea, pe vreme de noapte).

G. RACOVEANU

PSALMUL 11

I

Ajută, Doamne! Că iată pier credincioșii;
piere dintre fiii oamenilor omenia;
Mint când vorbesc unii cu alții,
vorbesc cu buze viclene și cu inimi prefăcute.
Stârpește, Doamne, toate buzele viclene
și toată limba semeață!
Pe cei ce zic: „Suntem tari prin limba noastră;
buzele noastre sunt cu noi:
cine este Domn nouă?"

II

„Pentru durerea celor împilați
și pentru vaetul sărmanilor,
ridica-mă-voiu, zice Domnul:
da-voiu mântuire celui ce-o dorește".

III

Cuvintele Domnului sunt cuvinte cinstite,
argint încercat, curățit de sgură,
limpezit de șapte ori.
Tu, Doamne, ne vei păstra;
de neamul acesta pururea ne vei păzi.
Necredincioșii dau târcoale,
când în îndurarea ta am nădăjduit.

PSALMUL 12

I

Până când, Doamne, mă vei uita de tot?
Până când îți vei ascunde de mine fața?
Până când va depăna sufletul meu durerea;
jalea în inima mea, zi de zi?
Până când se va tot ridica
  asupra mea dușmanul?
Cată spre mine, ascultă-mă,
  Doamne Dumnezeul meu!

II

Luminează ochii mei,
  ca să nu adorm în moarte;
ca dușmanul să nu poată spune: „L'am învins!";
ca adversarii să nu se bucure că m'am prăbușit,
când în îndurarea ta am nădăjduit.

Veselească-se inima mea de ajutorul tău;
Domnului, care mi-a rânduit tot binele, să-i cânt!

(Traducere de **Octavian Bârlea** și **George Racoveanu**, după LIBER PSALMORUM. Nova e textibus primigeniis interpretatio latina cum notis criticis et exegeticis. Roma 1945).

CONFERINȚE

In ziua de 16 Martie, la **Musée Guimet** din Paris, Domnul **Mircea Eliade** a vorbit despre: **Chamanisme et techniques mystiques indiennes**. La **Lund** (Suedia) Domnul **Mircea Eliade** va ține două conferințe despre **mistica primitivă** și trei **seminarii de sintaxă română**.

CĂRȚI

MIRCEA ELIADE: **Chasteté, sexualité et vie mystique chez les primitifs**, in **Etudes Carmelitaines** (volum aparte, intitulat: **Mystique et Continence**, „Travaux scientifiques du VII-e Congrès International d'Avon");

Tecniche dello Yoga, ed. Einaudi, Torino, 1952.

La noche bengali, ed. Emecé, Buenos Aires. Colecția „Grandes Romancistas".

„DESCUBRIMIENTOS ESPIRITUALES"

de Papini unei culegeri de studii și articole din volumele sale **L'imitazione del Padre** (1946) și **Santi e poeti** (1948). Ca tot ce-a scris Papini în timpul și imediat după războiu, volumele acestea au trecut aproape neobservate dincolo de frontierele Italiei. Compatriotul nostru a ales textele cele mai substanțiale, le-a ordonat cronologic și, împreună cu Elina Tejerina de Walsh, le-a tradus într'o admirabilă limbă spaniolă. Este o mare bucurie să regăsești fraza amplă, robustă, suculentă, a lui Giovanni Papini, fraza aceia inimitabilă, pe care o cunoaștem din miile lui de pagini de proză, s'o regăsești întocmai în castiliană, datorită talentului și priceperii unui compatriot.

Sunt adunate aici o serie de esseuri despre Renaștere și mai multe articole despre mari scriitori și artiști din alte timpuri (Erasm, Cervantes, Shakespeare, Michelangelo, Alfieri). Numai două articole despre scriitorii contemporani; unul în legătură cu **Oedipe** al lui André Gide, altul despre Jean-Paul Sartre. (Acesta din urmă, fără îndoială cea mai crudă execuție a lui Sartre pe care am cetit-o vreodată; întrece chiar acel extraordinar portret al „Papei existențialiștilor" pe care l-a scris Emil Cioran, subt titlul **Sur un entrepreneur d'idées**, în **Précis de décomposition**). Cum paginele de față nu alcătuiesc o recenzie, îmi voiu îngădui să nu mă opresc decât asupra concepției pepiniene a Renașterii.

Este într'adevăr vorba de o „descoperire spirituală". Prin interpretarea lui Papini, Renașterea dobândește o nouă dimensiune, și tocmai pe un plan unde ne așteptam mai puțin s'o descoperim: pe planul religios. Renașterea, spune Papini, este o reîntorcere la primatul **Tatălui** și, deci, la viziunile și valorile Vechiului Testament. Ca o reacție împotriva Evului Mediu ascetic și raționalist, Renașterea conduce la o reconciliere a omului cu el însuși dar și la o apropiere de Dumnezeu pe drumuri noi. Omul e restituit în drepturile sale; de aici revalorizarea Vieții, a Naturii, a Artei. Artiștii devin noii ghizi către Dumnezeu — în locul silogizanților și contemplativilor, la cinste în Evul Mediu. Renașterea este, în felul ei, ecoul Întrupării: trup și spirit, om și Dumnezeu sunt din nou uniți, sunt în concordanță. De aici importanța **imitației Tatălui**, de aici tendința către totalitate și sinteză, care domină toate manifestările Renașterii.

Ar trebui citate multe pagini, ar trebui reproduse toate argumentele și toată documentarea lui Papini, pentru a putea aprecia cum se cuvine această „descoperire spirituală". Prefer să las cetitorului bucuria de a-și asimila singur interpretarea papiniană. Este semnificativă această revalorizare creștină a Renașterii italiene. Cât drum a parcurs Papini dela acel iconoclast **Dizionario dell'uomo selvatico**, dela acel fanatism anti-modern care nu cruța decât pe sfinți și pe asceți! Este probabil că noua revalorizare a Renașterii de datorește în bună parte „italienității" lui Papini, îndreptățitului lui orgoliu de a aparține acelei prestigioase Florențe care a născut și adăpostit genii și talente fără număr. Dar autorul **Vieții lui Christos** rămâne totuși un catolic; evident, cu libertățile și fanteziile inevitabile unui mare artist, dar nu mai puțin un catolic. Apropierea lui de fenomenul Renașterii are, deci, o semnificație spirituală care depășește propriile lui poziții. S'ar putea ghici în revalorizarea creștină a Renașterii italiene tendința majoră a catolicismului din zilele noastre de a „lichida provincialismele", de a regăsi și promova pretutindeni universalismul, și aceasta pentru a facilita întâlnirile și sintezele de mâine.

În ultimul timp, Occidentul a făcut două mari „descoperiri", amândouă de incalculabile consecințe spirituale: a descoperit **valoarea religioasă a Formelor**, putând înțelege astfel esența religiozității antichității greco-latine — și a descoperit **valoarea religioasă a Simbolurilor**, făcându-și astfel accesibile categoriile specifice spiritualităților arhaice și exotice. Papini deslușește astăzi semnificația creștină a plasticei Renașterii, descifrează nostalgia Paradisului care străbate în iubirea artiștilor pentru „Formele perfecte" și în pasiunea filozofilor-naturaliști pentru o „Natură" proaspăt ieșită din mâinile Creiatorului. Interesul Renașterii pentru „Formele perfecte" și pentru „Natură" era interpretat până mai dăunăzi ca o reîntoarcere la valorile antichității greco-latine, la ceiace numim îndeobște „păgânism". Papini ne arată legăturile secrete ale acestui cult al „Formei perfecte", atât de caracteristic Renașterii, cu misterul Întrupării. Interpretarea lui se încadrează în „spiritul timpului": Occidentul catolic nu numai că reactivează dialogul cu spiritualitățile vecine, dar încearcă să regăsească și să revalorifice tot ceiace aparține, în Europa și aiurea, **Tatălui**, tot ceiace depinde — direct sau indirect — de Vechiul Testament și de revelațiile primordiale: cosmogoniile, Puterile, sacralitatea Naturii (**opera** Tatălui), majestatea Formelor. Problema aceasta e prea delicată pentru a putea fi dezbătută într'un sfârșit de articol, și asupra ei ne vom reîntoarce cu alt prilej. Am voit însă să subliniez de pe acum importanța contribuției acestui mare scriitor creștin care este Giovanni Papini. Nu e pentru prima oară când un artist presimte și anticipează „spiritul timpului" cu mai multă precizie decât o Academie întreagă de învățați și înțelepți.

MIRCEA ELIADE

PSALMUL 2

I

De ce freamătă neamurile
și popoarele de ce gândesc cele deșarte?
Regii pământului se revoltă
și căpeteniile împreună-uneltesc
contra Domnului și contra Hristosului său:
„Să rupem lanțurile lor
și de legăturile lor să ne scuturăm!"

II

Cel ce șade în ceruri, râde;
Domnul își bate joc de ei.
Apoi în mânia sa le vorbește
și cu indignarea sa îi înfricoșează:
„Rânduitu-mi-am rege
peste Sion, muntele cel sfânt al meu!"

III

Hotărîrea Domnului voiu vesti-o:
Domnul zise către mine:
„Tu ești Fiul meu,
eu astăzi te-am născut;
Cere-mi și-ți voiu da
neamurile în moștenire,
și în a ta stăpânire marginile pământului.
Le vei cârmui cu toiag de fier;
ca pe vasele olarului le vei sfărâma".

IV

Și acum, regilor, pricepeți,
conducători ai pământului învățați-vă!
Cu frică serviți Domnului și prealăudați-l;
cu cutremur, venerați-l,
ca să nu se mânie și să pieriți din cale;
căci mânia lui stă să s'aprindă.
Fericiți cei ce la el află scăpare!

PSALMUL 3

I

Doamne, că mulți sunt cei ce mă asupresc;
mulți sunt cei ce se ridică împotriva mea!
Mulți sunt cei care zic despre mine:
„Dumnezeu nu-l mai scapă!"

II

Dar tu, Doamne, îmi ești scut,
tu ești gloria mea; tu-mi înalți fruntea.
Cu glasul meu către Domnul am strigat,
și m'a auzit din muntele său cel sfânt.
M'am culcat și am adormit:
m'am sculat, căci Domnul mă sprijină.
Nu mă voiu teme de miile de oameni,
care, în cerc, se rânduesc împotrivă-mi.

III

Ridică-te, Doamne!
Mântuește-mă, Dumnezeul meu!
Căci tu ai sdrobit falca adversarilor mei,
dinții păcătoșilor i-ai rupt.

IV

La Domnul este scăparea:
Fie binecuvântarea ta peste poporul tău!

(Traducere de **Octavian Bârlea** și **George Racoveanu**, după LIBER PSALMORUM. Nova e textibus primigeniis interpretatio latina cum notis criticis et exegeticis. Roma 1945).

Clișeele:

Evdochia Doamna (Ovdotia, Evdochia de Kiev), prima soție a lui Ștefan cel Mare (†1467). **Frescă din biserica Sf. Nicolae Domnesc - Iași**, ctitorie a lui Ștefan Vodă (1493).

Stâlp de casă oltenească.

Scoarță românească. Lucrătură țărănească.

SECETA

Era după sfeștanii, era seară
Când apăru pe luncă Dumnezeu:
Umbla cu Sfântu Petru ca să stingă
Dogoarea grea a secetei din țară.

Noi, toți, dormeam cu frunțile în tină:
Ca rădăcinile dormeam somn greu.
Ci Dumnezeu ne cercetă și zise:
„Petre, și'n somn se roagă și se'nchină!

„Auzi-i cum se roagă pentru ploae.
„Ard sufletele'n ei de sete, Petre.
„Ci setea lor le vine din pământ,
„Că e pământul însetat de ploae."

Și s'așezară lângă noi, în erburi,
Uncheșii amândoi și se vorbiră
Să dee cep la nori, și Sântilie
Să tragă apele'n vâltori, la sorburi.

Noi i-auzeam în vis și îi vedeam ades
Și, deodată, veniră ploile pe lunci:
Crescură grâne coapte și, prin somn,
  pe brânci,
Cu Dumnezeu și sfinții
  pornirăm la cules.

AL. GREGORIAN

DIACUL ÎNGERULUI

Carte, îngerul nu știe
Pământește, ca școlarii:
Nici ceti și nici a scrie.

Că Abecedarul, Sus,
Îngerii-l deprind pe stele,
Lângă jețul lui Isus:
În alaiul cetelor,
Luluind pe acatiste
Lin, somnul planetelor.

Noaptea, dar, noi doi, târziu
Stăm sub zodiac de taină:
El îmi spune și eu scriu
Cu cerneli cerești, în vers,
Cum s'adună, se'ncunună
Zumzetul din Univers.

Că din ursitori ne-am prins:
Îngerul să-mi stee'n umăr
Spangă de azur aprins
Să mă treacă peste veac
Unde nu e vad, iar eu
Să-i slujesc și să-i fiu diac.

AL. GREGORIAN

COTRUŞ, TRUBADUR SPANIOL

POETUL MAJESTĂŢII CREATOARE AFLĂ ÎN MONTSERRAT VATRA IDEALĂ A PROPRIEI FIINŢE

Epocal însă rămâne ciclul montserratian de Los versos de Aron Cotruş, apărut în revistă Escorial (1949, pp. 301-310) şi cuprins, împreună cu **Rapsodia ibérica**, în elegantul volum de Poemas din exigenta şi, semnificativ, rezervată spaniolităţii intercontinentale, colecţie **La encina y el mar** (Stejarul şi marea) editată de **Cultura Hispanica**, ieşit de sub tipar propriu în ziua de comemorare a Unirii Principatelor, la 24 Ianuarie 1951, volum frumos împodobit cu desemne de Joaquin Vaquero. Istoria noastră literară, invidiind această culme spaniolă cotruşiană, cu tristeţea de-a nu fi avut primatul expresiei şi cu bucuria de-a vedea dacismul în fuziune cu iberismul, sub puternic sigil de aceră romană, va avea de explorat ecourile codrene şi carpatice în spaniolă, cum şi reflexele iberice în Cotruş şi'n poeţii desvoltaţi în dinamica-i undă, şi, mai ales, momentul Montserrat în lirica cotruşiană şi'n cea românească.

Montserrat, **mons serratus**, munte ferestruit, „munte al munţilor" chemat de Enciclopedia Spaniolă (**Enciclopedia universal ilustrada europeo-americana**, tom. XXXVI, 777-805), care îi dedică o vastă notă bibliografică, cu pădurea-i de monoliţi, pilaştri, coloane, hăuri, pasuri, deschizături, cu vegetaţie mereu verde în multiplele spinări de coloare roză-cenuşie, de vajnică istorie şi viaţă legendară, cu o veche mănăstire benedictină şi o basilică închinată Fecioarei — basilică în care se păstrează venerata imagine a Sfintei Marii (**Virgen Moreña** — Fecioara Neagră) din secolul al XII-lea —, Montserrat deci a exercitat puternice sugestii asupra păgânătăţii antice şi asupra primilor creştini şi, prin constituţia-i geologică şi frumuseţile-i naturale, continuă să atragă vizitatori din lumea largă. În literatura spaniolă rămâne celebru poemul eroic **El Monserrate** (1587) al căpitanului Cristóbal de Virués. Dar poeţii şi povestitorii inspiraţi de peisagiul şi elevaţiile spirituale montserratiane formează un impunător şir. În 1880 nu mai puţin de 200 scriitori îşi oferă contribuţia spre-a omagia într'un album pe Sfânta Fecioară din Montserrat.

Totuşi Aron Cotruş a putut să adaoge vocea sa răspicată de solist, la vastul cor, pentru a cărui valorificare e solicitată şi critica românească. Se'ntâmplă cu poetul actualului destin mondial (căci în definitiv poezia politică a lui Cotruş din timpul din urmă pare singura ce-a reuşit să prindă liric notele caracteristice ale conflictelor contemporane), se'ntâmplă ceeace s'a petrecut cu Petrarca la 1336, când, într'o excursie pe Mont Ventoux, parcurgând cu ochii cursul Ronului până'n golful Lion, cutremurat de înălţimi şi adâncuri, citind **Mărturisirile** Sfântului Augustin şi amintindu-şi de principiul socratic al cunoaşterii de sine, s'a cutremurat şi mai tumultuos în faţa propriei-i fiinţe. Frământat de sentinţa augustiniană **Noli foras ire, in te ipsum redi, in interiore homine habitat veritas**, Petrarca descopere natura umană şi deschide era umanismului. Momentul cotruşian şi momentul petrarchist, departe de-a se asemăna ca valoare istorică, şi pentru lipsa de perspectivă a prezentului, le compari ca circumstanţe şi însemnătate în evoluţia literară, şi, fiind vorba de un poet politic fără egal, ai fi tentat să-l lămureşti pe plan mondial. Ci lipsa de perspective . . .

Ca şi Petrarca, Cotruş îşi îneacă fiinţa în profunzimile şi sub înălţimile naturii, spre a renaşte om nou, dintr'un sfânt botez cosmic. Oceanul de piatră, hăurile de granit, ţărilie de stâncă, pe sub care trece sau în undele cărora se pierde, îl conduc spre luminişul spiritual care coboară din transcendent prin duioasa cerească intervenţie a acelei hotărîte şi scrutătoare, cum apare din reproduceri, Fecioare Negre (Virgen Morena), preamărită printr'un cult unic în Montserrat. Cotruş luptătorul, neînduratul aţâţător la revoltă şi războı împotriva asupritorilor şi exploatatorilor aborigeni sau străini, rapsodul suveranităţii producătorului de valori economice sau teoretice (dela ţăran până la rege), care — cu vorbă împărătească (ceeace va să zică, logică şi morală) postulează braţe de fier şi răbdare de piatră pentru restabilirea ordinei latine, în Montserrat află vatra ideală a propriei fiinţe: imensă lume de piatră înălţătoare, cutropitoare, deschizătoare de abisuri, ascunzişuri, poteci; dăscăliţă de reaflare şi cutezanţă, punându-te faţă în faţă cu Dumnezeu şi cu tine însuţi. Întâia dată poetul cade într'o profundă decisivă meditaţie: „Quien pone aqui para siempre su planta, se derrumba o se agiganta . . ." (Cine-şi pune aici pe totdeauna piciorul, se prăvale sau creşte gigantic . . .). Pe limbă verde românească, genialele stihuri, care evocă istoria sihăstriei montserratiane şi unde nu este exclus să răsune vreun ecou de-a eremitului Garin din poemul căpitanului Virués, ar fi: „Cine-şi opreşte aici pe totdeauna pasul, ori se duce dracului, ori se face omul lui Dumnezeu", adică vede unde calcă, învaţă limitele posibilităţilor, ştie cum vrea şi ce vrea, îşi dă seama că deasupra tuturora stă unul Dumnezeu; cugetare ce defineşte noul umanism cotruşian cu origini în etosul românesc şi completări din umanismul cult, spre a nu te duce la experienţa autorului.

Optsprezece poemete de vârtoasă rimă petrologică, — rima petrologică, cum notează Francisco Maldonado de Guevara, fiind o descoperire cotruşiană în spaniolă, căci rimele lui Gongora de această natură sânt reduse la număr — şi de aregular ritm în care predomină amfibrahul, altă mare invenţie a poetului româno-spaniol — numită de acelaş controlat critic: „gran invención", „notable invención", cu asigurarea că propriu Cotruş este „el inventor" —, dar şi cu unele asonanţe şi rimări, care cititorului spaniol îi prea miroase a consultare de dicţionar (Te'ntrebi de este vreun poet care să nu-şi alcătuiască dicţionarul de rime măcar în memorie, parcurgând, la noi, scara dela spontanul cântăreţ popular până la Eminescul), deci optsprezece poemete care, cică, ar trăda ici-colea pe un „nuevo iniciado", vin şi cu noutatea lor de viziune, stări sufleteşti şi dramatism în limba spaniolă prin condeiul apăsat şi voevodal, cum arată şi caligrafia, al lui Aron Cotruş. Sfiala nu i-i proastă. El, luptătorul („andábata"), pelegrinul aspru („rudo romero"), simte că obicinuitul condei „ca un ram de mandarin s'a înflorească" („Cual ramo de almendro florecer debería") spre a putea aduce prinosul de cântec Fecioarei din Montserrat. Se apropie însă, în calitate, nu de rapsod, ci de trubadur, ori şi mai nepretenţios, de simplu **juglar**, adică horitor, am spune noi. Şi imaginea acestui horitor creşte la proporţiile unui Horea al poeziei, completând neotrubadurismul fundat de Cotruş. În poezia **El juglar** (zi-i: Trubadurul), cântăreţul exilat îşi aruncă numele, „cheie a locaşului pierdut" şi'n „nouă lumină", ţundra ce-i părea de piatră o simte uşoară „ca o înfocată, hărăzită aripă de pasăre". Nu se va fi reflectând ceva aici din **albul munte** eminescian, studiat cu erudiţie de Bogdan-Duică? Oricum, motivul pretinde specială atenţie căci aduce nu numai un punct culminant în evoluţia rapsodului, ci reprezintă un moment caracteristic din viaţa exilaţilor, când omul de fire, hărţuit de nevoi şi ameninţări, sfâşiat de mizerii şi chiar de hapsânii superficialii fraţi de suferinţă, se retrage în sinea sa, propria amărăciune şi activitate, pe înaltu-i munte inaccesibil altora, de unde se poate întoarce renăscut. Iată câtă sugestie, mângâiere, tărie, stăpânire de sine vine din această reculegătoare retragere: „Urc cu dor alba cărare şi îndărătu-mi, o mie de porţi trânteşte pietrosul, dârzul, tăcutul abate, mutul Montserrat pe singurătate-mi". Acelaş curare spre viaţa şi înţelepciunea căruntă, acelaş oboseală şi copleşire de desiluzii şi nenoroc e şi în **Calea din Montserrat** („Camino de Montserrat") pe care apucând, frântul trubadur înstrăinat declară: „sânt şerb; în tine îmi caut stăpân". Dealtfel motivul aduce mult cu îmbietoarele curţi ale dorului, nu cele din Blaga, ci din lirica populară dela care s'a inspirat şi autorul mioriţismului (cfr. capitolul **Dorul şi urîtul** din P. Iroaie, **Doina, consideraţiuni literare** în **Ethnos** I, fasc. II, 1942, 55-56). Şi'n adevăr, Muntele ferăstruit, întunecat, dar cu crestele pline le lumină, munte-minune („O pardo Montserrat, mi montaña-milagro") e plaiul de odihnă, tăcere, meditaţie şi înălţare ce poate întări şi renaşte sufletul. Cotruş „neîndurat hórea noctambul prin mărăcinişurile necunoscutului", îl urcă cu acelaş sete cu care şi-a inaugurat misiunea în Spania, în căutarea unei înţelegeri mai înalte. **Subo con pasos cual alas** (Mă urc cu paşi ca şi aripi) sună titlul din poemul care rezumă oarecum experienţa sa spaniolă, refugiindu-se din cotidian în etern, din realitate în vis, din hidoasa dilatare spaţială a corpurilor ce exclud dreptul altora, în contemplarea cauzelor ce dau sens lucrurilor:

În lumina ce fruntea îţi scaldă,
de departe mă vezi, drag munte,
şi dinainte-mi desfăşori umbra
ca un covor fără margini;
o tu, minunată, uriaşă punte
spre abisele şi sufletul tău.

Cu paşi ca şi aripi, eu şi pătrund
şi'n mine şi'n tine, în fund,
cu umana, umila rugină,
biat de tine, din culme în culme.
Luptă îndeei albastrul, abisul
domnescului Montserrat, fatalitate a mea.

Lumina culmilor se adună în mine
şi mi se desfac, dacă se desfac,
ca rele alcătuiri
de sterpe stihii din alte vieţi,
de umbre şi lugubre lumini divergente,
toate vechile şi grelele mele cătuşe.

În piscul tău, ca o pânză cosmică,
cu limitele mele lovesc, le sfarăm,
şi cresc, mă deschid, mă deslimit
în sus, în infinit . . .
Cine-şi pune aici pe totdeauna talpa,
ori se prăvale ori creşte gigantic.

Iată-l deci pe rapsodul maselor, al luptătorilor, al celor în suferinţă şi goi, celebratorul energiilor cuceritoare şi creative, înflămânzit de sine însuşi, aflându-se, descoperindu-se, ca un continent sufletesc neexplotat, în căutarea unui drum şi-a unei lumini mai înalte, căci obosit, „ochiu, 'nchis afară, înlăuntru se deşteaptă", spune Eminescu; şi se deşteaptă mai profund şi mai luminos.

Desigur că contactul mai frecvent şi activ cu catolicismul latin e întâiul resort de înoire lirică cotruşiană şi ai putea spune că raporturile cu biserica romană se constituiesc în determinantă principală pentru noua cultură română ale cărei prime manifestări se rostesc în exil. Paralel cu poetul din Spania, şi Vintilă Horia a descoperit noi acorduri lirice ale căror origini catolice a ţinut să le explice personal. În poezia lui Al. Gregorian reflexele acestea primesc interesante nuanţe. La Cotruş se suprapun o serie de trăiri religioase, care, pornind dela cucernicia ţăranilor noştri, se subtilizează prin Sfântul Francisc din Assisi şi sugestiile venite dela un munte sfânt ca Montserrat şi dela un sfânt poet, romancier şi filosof ca Ramón Lull (circa 1232-1315), căruia îi dedică frumosul poem conceput în româneşte **Cântec lui Ramon Lull** (în revista „Suflet românesc", II, 1950, 96-101) şi care i-a mişcat sensibilele-i coarde umanistice. Evanghelia Sfântului Ioan cu celebrul pasagiu **In principio eratVerbum** . . . e una din cărţile de căpătâi ale trubadurului. Ţi-i drag să aminteşti aici eseul lui José L. Aranguren despre **Habla poetica y creacion cosmica** (Limbă poetică şi creaţiune cosmică) din **Escorial** (1945, 457-461) care, contribuind la sensul ce are creaţia prin cuvânt, lămureşte importante aspecte din lirismul poetului nostru.

Hotărîte ecouri din lirica populară românească şi din Eminescu, ceva din Ion Pillat au condus experienţa spaniolă spre noul lirism care i-a deschis genialului poet expresia spaniolă.

Deci iată că'n împrejurări atât de neîndurătoare şi cu sugestii prea puternice, Cotruş se cuvenea să se promoveze în intuiţii care le-ai fi crezut închise pentru natura sa încremenită în liniile cunoscute până la 1938, ridicată la gamă majoră şi amplă până'n 1946. Un Cotruş cu totul nou ni-l dă peisagiul montserratian şi meditaţia franciscană (franciscan fiind şi Lull). Peisagiul corespunde temperamentului stâncos, puterii sale de-a înţul antagonismele şi-a le aţâţa la acţiune, ţinând partea celui mai linear şi mai clar în gesturi. Poetul este şi aici cumplit latin. Îi repugnă misticismul şi vorba încurcată. E de mare însemnătate că acest lucru îl constatase şi Eugenio d'Ors, scoţându-l în relief ca notă esenţială. Raţional, juridic, estetic, se manifestă Cotruş şi sub aspect religios; iar în politică e gata de-a-şi admira adversarul, când e vorba de virtute şi energie productivă.

Cu San Francesco, cu Lull, cu Eminescu, Coşbuc (Coşbuc din **Vară**), cu Pillat şi, de ce nu, şi cu Petrarca în suflet, a salpat Cotruş în oceanul de cremene montserratian. Numai ancoră şi aripă, **ala y ancla, ancla y ala,** el simte bucuria de-a se cufunda şi de-a se înălţa în natură şi sufletul său. Muntele iberic corespunde ordinei poetice cotruşiene, virtute şi vârtoşenie, romanitate şi românism (**virtutem a dat în rom. vârtute,** de unde derivă **vârtos**) încremenit în faţa haoticelor vijelii şi a barbariei fără sens şi măsură. Ca şi patriarhul umanismului, se cufundă, **se uită** (în ambele accepţiuni semantice), îşi îneacă trecutul şi tristeţele, patimele, spre a renaşte pur. Montserrat i-i maestru, majestos ca un sfinx, vatră şi altar: „O Montserrat, vatră şi altar al meu, ciclon petrificat, piramidă cum nici n'a visat vreun faraon". Pentru reînoire, cântăreţul simte nevoia de-a se alege din comun, din vulg, din cotidian, aspect petrarchist şi pillatian, care la Cotruş se încarcă de sensuri franciscane şi lulliane: „Nimica pe lume nu mă mai atrage, în faţa niciunui pericol nu dau îndărăt în această tăcută luptă a mea, fără să te văd: pâne şi apă şi soare a sorţii mele." În **Destinul meu** („Mi sino"), se desăvârşeşte această liricitate clasică: „Cu focul care adoarme în mine, îmi fu aspru destinul să decid a mă despuia de plebeea dimie şi, inerm, de lupii care-şi latră foamea împotrivă-mi, să mă apăr franciscăneşte cu coada tocitului condei, şi faţă de lumea care se deplecetuieşte şi priponeşte oarbele turme, să-mi construiesc jos zboruri de porumb, pe pietre roase de furtună: drag Montserrat, cerească mea Romă". Verde, pietros cedru, huzureşte cu rădăcinile în stâncile muntelui sfânt şi, copleşit de frumuseţile din jur, poetul, simţindu-se în plină reculegere, medită, se proşterne în faţa majestăţii de sfinx a muntelui, a naturii („Mi arado, el viento") şi, 'n dorita-i autoanulare, ajunge unde puţini chemaţi au ajuns, la o cerească iluminare (**Nueva luz**) moment petrarchist de revelare a omenescului suprem, **evento carismático sau vivencia carismática**, cum îi spune Francisco Maldonado de Guevara, datorit în bună parte, nu chiar total, după cum afirmă acelaş, experienţei spaniole. De-acum alesul, îmbrăcat în clasicism, se înalţă tot mai mult spre divin, ducând în inimă acea invizibilă făclie a înoirii dela care se desprind originalele imnuri şi rugăciuni, menite să desvăluie alt aspect al geniului poetic cotruşian. Numai ca o melancolică, crudă realitate pentru iredentistul spiritualităţii daco-romane şi pentru cursul civilizaţiei latino-creştine, situaţia din răsărit mai tulbură sihăstria lirică („Entre peñascos" şi "En la cumbre de Cavall Bernat"), „gând ca un cui", spre-a întrebuinţa o expresie cotruşiană din poezia românească, ce urmăreşte pe orice exilat până'n pânzele albe. Dar cu „un suflet ca sufletul lui Lull" („un alma cual alma de Lull"), Cotruş se menţine unitar pe plaiul de cremene spaniol peste care se suprapune plaiul carpatic de mioritică resemnare cu brazii fraţi, cu clopotele şi cicloanele surori, unde Sfântul Francisc predică stâncilor şi Sfânta Fecioară primeşte floarea durerilor umane şi unde nu se pot urca nici mioritico-franciscanizatele amintiri surori, ci numai moartea, căci muntele e vegheat de raza soarelui şi ochiul lui Dumnezeu, viziuni care plasmează original adânci stări sufleteşti religioase. În lirica finală **Dece, o Doamne!,** dramatica meditaţie mişcă problema contrastelor spre un sugestiv, fatal răspuns care poate constitui în evoluţia cotruşiană un nou moment carismatic.

PETRU IROAIE

Scrisori din USA

STATELE UNITE BASTION ANTICOMUNIST

New-York, începutul lui Martie. — Va reuşi America şi aliaţii ei să câştige lupta împotriva comunismului numai pe cale diplomatică? Iată una din întrebările pe care şi le pun nu numai cei ce urmăresc cu viu interes evoluţia acestui războiu rece dintre cele două mari puteri şi în ale căror inimi trăieşte atât de viu dorul unei reîntoarceri la vetrele şi în rosturile lor, ci însaşi Poporul american.

Poporul american nu vrea războiul! Cu toate înarmările uriaşe ce se efectuează aici în ultimul timp americanii nu vor un al treilea războiu mondial. Dincolo de orice propagandă ieftină, americanii se înarmează azi pentru a putea face faţă unui eventual atac din afară, strict defensiv şi pentrucă vor cu orice preţ să realizeze pacea pe care sfârşitul celui de al doilea războiu mondial n'a reuşit s'o aducă. Ba mai mult chiar, Statele Unite n'au reuşit încă să iese din cel de al doilea războiu mondial, care şi-a găsit continuarea în războiul ce se duce de doi ani în Coreea, unde, ştiut este, trupele americane încadrate în armatele Naţiunilor Unite, sunt cele cari aduc cele mai mari sacrificii, atât prin pierderile materiale cât şi în oameni.

Recent, redeschiderea discuţiilor în jurul masacrelor din pădurile dela **Katyn,** unde, după mărturiile martorilor oculari — printre cari şi doi ofiţeri superiori americani — au fost ucişi peste 10.000 de ofiţeri subofiţeri şi preoţi militari polonezi, preocupă atât presa cât şi opinia publică americană. Refuzul Rusiei Sovietice de a apare în faţa comisiei de cercetare a masacrelor de la Katyn, a stârnit indignare, dovedind odată în plus, că Rusiei bolşevice nu-i convine azi — tocmai azi — redeschiderea acestui proces din care ea ar putea ieşi cu mâinile înroşite de sânge. Picazianul porumbel al păcii comuniste, s'ar dovedi astfel că poartă în cioc, nu simbolica ramură de măslin, ci pistolul gata să se descarce în ceafa credulilor şi naivilor. Or, acest lucru, americanul îl ştie cu mult prea bine. Pentrucă în sufletul şi mentalitatea americanului s'a schimbat ceva. Tocmai acel ce necesar care a transformat azi ţara aceasta într'un bastion al luptei anti-comuniste. Căci, trebue s'o recunoaştem, ori cât de egoist am judeca, în istoria ultimilor decenii, lupta împotriva comunismului nu s'a dus niciodată cu forţe mai uriaşe decât azi. Democraţia americană, prin însăşi structura ei, este duşmana oricărui sistem totalitar. Statuia libertăţii din faţa portului New York — în general poarta de intrare în Statele Unite — nu este numai un simbol ci o realitate. Trăind deci în deplina conştiinţă a acestei realităţi, Poporul american nu poate fi decât anti-comunist. Iată deci ceeace trebue să ne umple sufletele de mâgâiere şi să ne facă să aşteptăm cu încredere ziua de mâine. Viitorul şi soarta noastră a tuturor celor pribegi, este şi rămâne strâns legată de aceea a Poporului american. Noi — şi când scriu acest Noi, mă gândesc la milioanele de refugiaţi din ţările de după cortina de fier — am câştigat deja o bătălie. O mare bătălie. Căci prin trecerea lui la ofensivă, poporul american şi odată cu el întreaga lume liberă, au dat dreptate cauzei noastre. Prezenţa noastră în această lume liberă nu se datoreşte numai fricei de a fi primit împuşcătura în ceafă undeva în pădurile unui Katyn, ci de a fi demascatorii **celuilalt Katyn,** al Katynului mondial pe care-l pregătesc omenirii şi civilizaţiei universale, besmeticii din Kremlin.

Se accentuează din ce în ce mai mult că pentru a se putea înlocui eficace ideologia comunistă, este necesar ca în locul ei să se vină cu o altă ideologie. Fără doar şi poate. Numai că, această ideologie nu este deloc nouă, ci extrem de veche. Atât de veche încât mulţi au uitat-o deja. Ea este reîntoarcerea la o trăire în Dumnezeu. La o adâncă trăire în Dumnezeu. Şi, pare-mi-se, acesta este drumul pe care a început să păsească azi Poporul american. De aci, şi până la rezolvarea definitivă a problemei comuniste, nu mai poate fi care lungă.

NICOLAE NOVACOVSCHI

OSMOZĂ

cercuri politice dela noi, care sfătuiau ca adversarul, fie el vinovat sau nevinovat, trebue distrus? Sau ceea ce comuniştii români au importat din Rusia, am adoptat şi noi?

Cauzele acestor rele sunt multiple. Emigranţii noştri n'au ştiut, poate, să filtreze suficient influenţele aduse din ţară şi împreună cu sufletul celor din închisori au primit şi din duhul bolşevismului. Astfel, precum comuniştii persecută în fel şi chip pe supuşii din ţară, aşa cei de aci şi-au luat rolul de prigonitori ai fraţilor din străinătate.

Rădăcina răului e însă cu mult mai adâncă şi constă din lipsa de vieaţă religioasă. După ce mizeria a spulberat bruma de umanism, au rămas numai instinctele. Emigranţa noastră nu şi-a aflat încă echilibrul sufletesc necesar. Am auzit de grupuri etnice de refugiaţi, care de sărbătorile Crăciunului s'au apropiat toţi de Sf. Altar, ca din împărtăşirea cu Dumnezeu să-şi afle echilibrul necesar în desrădăcinarea exilului. Câţi dintre refugiaţii români au această foame, această sete de Dumnezeu? Mulţi din cei cucernici aprind în tinda bisericii o luminare, dar mai departe nu merg. Dacă ar fi mai aproape de Dumnezeu (nu numai unii, ci toţi), s'ar învăţa şi virtutea dumnezeească a iertării deaproapelui (Mat. V, 23-24). S'ar putea învăţa acolo şi modestia, şi dragostea de frate ar izvorî din suflete şi ne-ar face să vedem dincolo de interesele noastre. Indivizii şi grupurile s'ar uita pe sine, ca să vadă naţiunea.

Nu ne găsim astăzi numai în Postul Mare, ci şi în Săptămâna Patimilor naţiunii noastre. Cei mai nobili fii ai Neamului nostru primesc, pentru Hristos, biciuiri şi răstigniri. Din pătimirile de acum radiază până departe sfinţenie. Să ne apropiem cu inima deschisă de acest Calvar: până când comuniştii se închină idolilor din Răsărit, noi ne plecăm în faţa celor de pe Cruce. Căci pilda lor ne poate transfigura!

(Cineva ar putea clătina din cap — ca unii jidovi în faţa Crucii — şi spune că aceste cuvinte înseamnă Aethiopem lavare şi sunt inutile, fiindcă Aethiops non candescit. Însă şi Etiopul dacă nu poate deveni alb, se poate cel puţin curăţi. El trebue să se spele. Căci vremile de azi — dacă nu el însuşi — i-o impun).

OCTAVIAN BÂRLEA

ACUZAREA CEA MARE

În prelungita Noapte de Ispas pe care o trăim noi în exil împroşcarea cu noroi a «adversarului» nu mai impresionează pe nimeni. Libertatea absolută — libertatea fără struna responsabilităţii — (ca o compensare, parcă, a lipsei totale de libertate a celor din ţară) era fatal să ducă la desmăţ. Dela spirituala bârfeală şi dela insinuare până la calomnie; dela insulta de surugiu şi până la acuzarea de ucidere de om, totul este astăzi lucru obişnuit. Ordine legală nu mai există. Iară teama de Dumnezeu şi legile (nescrise) ale onoarei nu pot ajuta decât acolo unde au fost totdeauna în cinste. Nu e de mirare, deci, că la acuzaţii nu se mai răspunde: se va răspunde când lucrurile vor reveni la matca lor firească.

La o anumită acuzaţie însă credem că trebue **neapărat** răspuns. **Aici** şi **acum.**

Se ştie că cea mai elevată dintre vieţile pământenilor este viaţa călugărească. Pe călugăr nu-l mai pot atinge acuzaţiile obişnuite, care necăjesc atâta pe cei ce trăesc în lume: este aci vorba de o altă scară a valorilor. Călugării îmbunătăţiţi au socotit întotdeauna că sunt atât de ticăloşi şi vrednici de osândă, încât ce spun ei despre ei înşişi întrece cu mult tot ce ar putea spune despre ei bârfitorii şi viclenii pământului. Până la o acuzaţie: **acuzaţia de erezie.** Aci călugărul nu mai poate să tacă; aci se ridică şi cere — la nevoe, chiar împotriva stareţului său — **scaun de judecată.** Fiindcă toate celelalte acuzaţii, dacă s'ar dovedi a fi adevăruri, l-ar ţine pe călugăr „în tinda bisericii"; pe câtă vreme păcatul ereziei **l-ar scoate din biserică;** l-ar despărţi de comuniunea sfinţilor. De aceea, aci el cere să se facă judecată şi lumină.

Transpusă pe planul vieţii laice — şi raportată la starea noastră de acum — acuzarea aceasta supremă, adusă unui Român, vremelnic **purtător de cuvânt** al celor aflaţi acasă în robie şi în tinda morţii, este **acuzarea de a sta, tocmai el** (acum, printre noi) **în slujba guvernului** R.P.R. În faţa acestei acuzaţii **nu se mai tace:** trebue dat răspuns. Căci, iată, cei care acuză nu sunt nişte . . . exilături oarecare. Ci sunt oameni care, în ţară, au strălucit în profesiunea lor; oameni a căror iubire de ţară nu poate fi de nimeni tăgăduită; oameni care au atins vârsta la care jocul cu onoarea altuia nu mai e, nicicum, îngăduit.

Să se răspundă, deci. Să se răspundă; ca să ştim unde ne aflăm. La această lămurire are drept tot Românul care nu vrea să creadă nici în ticăloşirea fără fund a chipului de om, nici în neiertata uşurătate a sufletului orbit de patima politică.

G. R.

RĂSPUNS LA ÎNTREBARE

Solia (3/II/52) se întreabă: **Ce s'ar întâmpla cu ÎNDREPTAR dacă n'ar mai scrie aci Mircea Eliade şi încă unul, doi din afară de redacţie?**

Nu s'ar întâmpla nimic; fiindcă atunci ne-am îndrepta spre Redacţia **Soliei** cu rugăciunea să ne împrumute . . . o păreche din „blânzii" ei, ca să ne scoată din impas.

CUGETARE BLÂNDĂ

„Fiecare om, fiecare parohie şi fiecare societate are conducătorii pe care îi merită". (Solia, din 3/II/52). Dar când nu-i are **de loc?**

TOT CU DUH ŞI CU BLÂNDEŢE

Din articolul de fond al foii SOLIA (3. 2. 52):

„De ce să ne ocupăm de ei? Să ne pierdem noi vremea cu scrisori şi cu articole pentru a spune Românilor din America că Petru Moga este un falsificător ordinar, că Glicherie Moraru îmbracă haină preoţească şi se laudă că este ortodox dupăce duce viaţa ce toţi o cunosc şi dupăce s'a căsătorit de 5 ori până acuma? Să ne ocupăm noi de un intrigant mărunt ca Neamţu-Martin, care îşi dă titlu de consilier juridic şi nu arată să aibă şcoala primară terminată?"

✵

ÎN DRUM SPRE MOSSADEQ

B. I. R. E. (29/II/52) anunţă că **"P. S. S. Episcopul Leu** a sosit la **Cipru.** De aci Sf. Sa va pleca la **Bagdad** şi **Teheran** . . .".

Deh! E greu de crezut că ce n'a putut izbândi la Istanbul va plini la Teheran. **Mossadeq** e foarte sentimental, e drept: plânge, ca muierile, din te miri ce. Uleiu are, iarăşi, bişag. Dar . . . să-l ungă pe P. S. Leu întru arhiereu . . . e greu! (Poate după rânduiala cea muselmănească!).

ger

ÎNDREPTAR apare odată pe lună. **Redacţia şi Administraţia: Dr. Flaviu Popan, München 5, Kapuzinerstraße 38. DEUTSCHLAND, US-ZONE.**

> **Cea dintâi a noastră datorinţă este a nu spune decât ce, după adevărata noastră convingere, este adevărat; şi un om nu poate să se facă vinovat de o faptă mai vrednică de osândă decât publicând într'un ziar lucruri pe care însuşi nu le crede.**
>
> **M. EMINESCU**

REPUBLICANE

PENTRU ELIBERAREA LUI NIKOS BELOIANNIS

„Fasciştii greci, slugi murdare ale imperialismului american, vor să înăbuşe în sânge dorinţa de libertate a poporului grec" **(Scânteia,** 28. Fevr. 1952). Deaceea în R. P. R. se ţin adunări de protest şi oamenii liberi de aci expediază la U. N. telegrame cerând intervenţie grabnică pentru liberarea „marelui patriot grec Nikos Beloiannis împotriva căruia lacheul Wall-Street-ului, Plastiras, a dat ordin de condamnare". Din telegramele publicate de „Scânteia", câteva mostre:

Duşmani ai păcii şi libertăţii popoarelor, imperialiştii americani şi slugile lor monarho — fasciste din Grecia au pus la cale o noua înscenare împotriva neînfricatului luptător al poporului grec, **Nikos Beloiannis** şi a tovarăşilor săi de luptă. Împreună cu toţi oamenii cinstiţi de pretutindeni, protestez cu indignare contra acestei noi crime a lacheilor finanţei americane". Semnat: **Virgil Claudian,** Prodecanul Facultăţii de Matematici şi Fizică din Bucureşti.

„Îmi exprim adânca indignare faţă de odioasele fapte ale lacheilor imperialişti dela Atena, care au târât din nou în faţa tribunalului militar pe Nikos Beloiannis şi pe tovarăşii săi, — luptători pentru libertatea poporului grec şi pentru pace. Călăii monarho — fascişti dela Atena văd în aceşti neînfricaţi patrioţi o piedică în înfăptuirea planurilor lor criminale. Alături de oamenii cinstiţi şi iubitori de pace din întreaga lume cer, cu toată tăria, anularea acestui proces monstruos" S.emnat: **Rodica Borţol,** membră în Comitetul Executiv al Uniunii Centrale a „Centrocoop"-ului.

Cugetarea . . . colhoznică face uimitoare progrese în R. P. R. progresistă: omul de ştiinţe exacte gândeşte la fel cu . . . Rodica Borţoi.

ARHITECTURALE

În apropiere de Cotroceni, se înalţă o clădire impunătoare: teatrul muzical. Reporterul **I. Pleşa,** cântând repeziciunea cu care clădirea creşte, cade la consideraţiuni de ordin artistic:

„Măreaţă, sveltă, armonioasă, croită în linii simple, construcţia Teatrului Muzical îmbină avântul spre viitor al realismului socialist, care înfloreşte în marea Ţară a Socialismului, cu cele mai bune tradiţii ale arhitecturii vechi româneşti, inspirându-se din exemplul măreţelor construcţii din URSS; clădirea arată dorinţa Partidului de a creea" etc. etc.

Aşadară: avântul spre viitor al realismului + arhitectura veche românească + măreţia URSS-ului + dorinţa Partidului = **teatru.**

VICTOR HUGO SĂRBĂTORIT ÎN R. P. R.

„Sub auspiciile Comitetului Jubiliar pentru sărbătorirea a 150 de ani dela naşterea lui Victor Hugo la Teatrul Municipal, a avut loc Marţi seara, o adunare festivă închinată marelui scriitor francez".

Scriitorul **Eugen Jebeleanu** a vorbit despre „Personalitatea şi opera lui Victor Hugo". D-sa a spus, între altele: „Uniunea Sovietică, în care operele lui Hugo au fost tipărite în 7 milioane de exemplare, este marea apărătoare şi promovatoare a valorilor tuturor popoarelor şi dacă noi putem astăzi, aci, să aducem cinstirea cuvenită lui Victor Hugo, într'o vreme când la Paris, în locul statuii lui se află aşezată o maşină americană Ford, aceasta se datoreşte faptului ca am fost eliberaţi de către Uniunea Sovietică".

La sfârşit a fost prezentat un bogat program artistic. Au recitat din versurile marelui poet francez actorii: Al Critico, Mihai Popescu, George Vraca, Al Kiriţescu, Cicerone Teodorescu ş. a. **(Scânteia,** 28. 11. 1952).

LEGĂTURI TRADIŢIONALE

Ambasadorul extraordinar şi ministrul plenipotenţiar al R. P. D. coreene, Ex. Sa. **Ko Bom Giu,** a sosit în Bucureşti. În Gara de Nord el a fost întâmpinat, în numele guvernului R. P. R. de Tov. A. **Bunaciu,** prim adjunct al ministerului Afacerilor Externe. Salutându-l în numele poporului român, Tov. Bunaciu a subliniat tradiţionala legătura de amiciţie între poporul român şi cel coreean.

Ex. Sa Ko Bom Giu, în răspunsul său, a spus: soarta noastră e una; trebue să ne sinţim coatele, căci numai aşa vom învinge teroarea imperialistă.

Numeroşi oameni ai muncii (care în clipa aceea nu aveau de muncă) au manifestat entuziast pentru prietenia româno-coreeană „scandând puternic numele eroicului Conducător al poporului coreean. Tov **Kimir-Sen"** (Scânteia, 28. 11. 1952).

DOSTOJEVSKII ... ŞTERS DIN CONTROALE

În R. P. R. s'a comemorat centenarul morţii lui **N. Gogol.** Cu acest prilej ziarele proslăvesc **„marea cultură a poporului rus".** În articole de fond şi în foiletoane sunt amintiţi marii scriitori ai poporului rus. Alături de Puşkin, Gogol, Turgheniev şi Tolstoi sunt numiţi marii Cernâşevskij (de ce nu şi Dobroliubov şi Pisarev? n. n.), Salticov-Scedrin, Solohov, Maiakovskij, Ehrenburg. Este şters de pe lista marilor scriitori Ruşi . . . **F. M. Dostojevskij,** autorul „Dracilor" **(Bessi).**

Acad. Prof. **Emil Petrovici** scrie că Gogol a crezut într'un singur lucru: în forţele Poporului. Şi „exemplul marelui popor rus luminează calea tuturor popoarelor lumii în lupta lor împotriva exploatatorilor, pentru o viaţă nouă, pentru socialism, pentru pace, pentru republică populară".

Cu acest prilej literaţii R. P. Române stabilesc şi partea de contribuţie a Ruşilor la punerea pe picioare a literaturii româneşti:

„În literatura noastră **influenţa sănătoasă** a marilor creatori ruşi ca şi a gânditorilor revoluţionari democraţi **se oglindeşte din plin** în operele lui **Eminescu, Caragiale, Creangă, Odobescu, Sadoveanu** şi alţii". **(România Liberă,** 4 Martie 1952).

ÎNTRE RĂSĂRIT ŞI APUS

Angelica Rozeanu, „maestră a sportului, campioană mondială la tenis pe masă", înturnată dintr'o lungă călătorie profesională, îşi publică, la **Scânteia,** „notele de drum".

Despre Apus scrie aşa:

„Primul contact cu moravurile sportive din Apus ne-a făcut să simţim dela început diferenţa între felul în care sunt trataţi sportivii în ţările lagărului socialist şi felul în care sunt trataţi în lagărul capitalist, unde sunt socotiţi nişte saltimbanci aducători de bani".

Despre Răsărit (despre Răsăritul neconvertit la „socialism") campioana mărturiseşte:

„Sunt fericită că sunt din nou acasă. Cele trei săptămâni petrecute la Bombay mi-au arătat, pe viu, diferenţa de neînchipuit care există între mizeria, dispreţul pentru om din ţările capitaliste şi nivelul de trai în continuă creştere, dragostea pentru om caracteristică ţării noastre, caracteristice tuturor ţărilor socialiste".

Ce păcat că gândirea nu poate juca precum mingea pe masă!

LIPSĂ DE VIGILENŢĂ

„România Liberă", din 15 Martie 1952, atrage atenţia Sfaturilor Populare asupra unei primejdii chiabureşti:

„Munca de formare a întovărăşirilor agricole trebue dusă sub semnul unei ascuţite lupte împotriva chiaburilor. Sfaturile Populare trebue să ia seama ca să nu ajungă în situaţia comitetului executiv al Sfatului Popular comunal **Cioroiaşu - Dolj,** din a cărui lipsă de vigilenţă chiaburul **Stănescu Manea** a reuşit să se strecoare în comitetul de iniţiativă format în vederea constituirii întovărăşirii agricole şi căuta să-i îndepărteze pe **ţăranii muncitori** de întovărăşire".

Bieţii „chiaburi!" Ca să scape de Necuratul, sunt nevoiţi să facă apel la toate resursele de „şiretenie" cu care i-au înarmat secole de stăpânire ciocoiască şi de altă păgânească venitură.

MARI ADUNĂRI DE PROTEST

În Bucureşti s'au ţinut, în ziua de 13 Martie, mari adunări de protest împotriva ... aruncării de păduchi şi de gândaci, purtători de boli contagioase, în R. P. Cor. Au luat cuvântul **acad. prof. dr. N. Hortolomei** şi stahanovista **Matei Paraschiva. Indignarea** (de acelaşi grad) înfrăţind inimile şi înarmând minţile s'a ajuns la o uimitoare identitate de expresie. O frântură din cuvântarea **Profesorului:**

„Îmi exprim revolta şi mânia împotriva barbarilor imperialişti americani, mai cruzi decât hitleriştii, care în dorinţa lor criminală de subjugare a întregei lumi, distrug în massă femei, copii, bătrâni, aruncând asupra eroicului popor coreean bombe conţinând diferite insecte infectate cu microbii ciumei, holerii şi ai altor molime ucigătoare".

Paraschiva: „Îmi alătur glasul celui al milioanelor de oameni cinstiţi şi spun cu hotărâre: Să înceteze imediat folosirea armei bacteriologice în Coreea! Să primească pedeapsa cuvenită criminalii imperialişti americani ce folosesc această armă!" **(România Liberă,** 15 Martie 1952).

GER

Publicaţiuni româneşti:

CAETE DE DOR, metafizică şi poezie, Nr. 5. Paris, 92 pagini. Redactori: **Virgil Ierunca** şi **Constantin Amăriuţei.** Contribuţii: Mircea Eliade, N. Caranica, V. Buescu, Al. Busuioceanu, Ion Velicu, N. A. Gheorghiu, Constantin Amăriuţei, Ion Pârvulescu, Tudor Arghezi (tradus în l. franceză de Antoine Golea şi Ion Ureche), Pierere Jean Jouve (în româneşte de Virgil Ierunca), V. Voiculescu (în l. franceză de Iulian Predescu), G. Bacovia (în l. franceză de N. A. Gheorghiu), C. Noica, Mihai Niculescu, D. C. Amzăr. Adresa revistei: 8, rue Pascal, Montrouge (Seine).

ÎNSEMNĂRI (APUNTES), Buenos Aires, Nr. 4, Februarie 1952. Director: **Radu Ghenea.** Contribuţii: Toader Ioraş, Juan Carlos Goyeneche, Lucian Furdui, Grigore Manoilescu, Zizi Ghenea, V. Ţepeş. Adresa: Calle Juncal 3423, planta baja A.

MESAGERUL (LE MESSAGER), Directeur: **Constantin Marin.** Nr. 4, 15 Ian. - 15 Fevr. 1952. Contribuţii: Constantin Marin, Liviu Bogdan, Aron Cotruş, I. G. Dimitriu, Ştefan Baciu. Adresa revistei: B. P. Nr. 16, Paris 13-e.

BULETIN INFORMATIV al Asociaţiei Românilor din Germania de Sud. Ianuarie-Fevruarie 1952. Adresa: München 23, Kaulbachstr. 75/III.

AMERICA, organul oficial al „Uniunii şi Ligii" societăţilor române americane. **Cleveland** Ohio Anul XLVII Nr. 13, 14 Februarie 1952. Adresa: 5703 Detroit Ave, Cleveland 2, Ohio.

INFORMAŢIUNI

În ziua de 25 Martie (Buna Vestire) Sfântul Părinte a adresat o Pastorală tuturor clericilor şi mirenilor catolici din România, îndemnându-i să rămână tari în credinţă — peste toate înduşmănirile şi persecuţiunile pe care le au de suferit.

În cursul lunii Martie, I.P.S.S. Visarion Puiu a făcut o vizită la Roma.

În ziua de 13 Martie, trei ofiţeri şi doi subofiţeri aviatori români au izbutit să fugă din ţară cu o maşină He 111, şi să aterizeze, în bune condiţii, lângă Belgrad. Aviatorii români au cerut autorităţilor jugoslave azil.

La 1 Martie a. c. s'a comemorat, în München, de către Asociaţia Românilor din Germania de Sud, împlinirea a 100 de ani dela naşterea lui I. L. Caragiale. Comemorarea s'a făcut la Newman Haus, Cuvântul de introducere fiind rostit de către D-l Dr. C. Sassu. Dl Prof. Iosif Mateica a ţinut o conferinţă despre Caragiale, D-l Av. Laurian Ţâlnariu a citit monologul: „1 Aprilie". Cu concursul Dnelor Calogera şi Pop, cât şi al D-lui Mateica s'a jucat piesa „Conul Leonida faţa cu Reacţiunea".

✵

În numărul nostru viitor (Aprilie 1952) semnează: EMIL PANAITESCU, N. I. HERESCU, ARON COTRUŞ, ALEXANDRU MIRCEA, AL. GREGORIAN, VASILE POSTEUCĂ, FLAVIU POPAN.

★

PREŞEDINTELE TRUMAN CINSTEŞTE MEMORIA LUI KOSSUTH

La Philadelphia, în istorica „Independence Hall", Americanii de origine maghiară au comemorat într'un cadru de mare şi semnificativă sărbătoare, centenarul Independenţei Ungariei şi totodată centenarul vizitei lui Lajos Kossuth în Statele Unite şi al fundării, de către însoţitorii lui, a comunităţii maghiare în State.

Cu acest prilej, Preşedintele Harry Truman a trimis secretarului Federaţiei americano-maghiare S. E. Balogh o scrisoare, din care redăm aci următoarele:

„Venirea voastră aici, ca şi venirea sărbătoritului vostru compatriot a creat legături tare de prietenie şi de înţelegere între popoarele Ungariei şi Statelor Unite — legătură care va dăinui, în pofida tuturor peripeţiilor istoriei . . .

„S'a scurs un secol dela vizita lui Kossuth în această ţară. Dar cuvintele lui au valabilitate permanentă. Deaceea se cuvine să ne aducem aminte de marele patriot şi bărbat de Stat ungur" . . .

Comemorarea lui Kossuth (şi a „luptei lui pentru libertatea lumii") s'a făcut şi la München, acum câteva luni de zile. Aci a prezidat conducătorul societăţii de radio Free Europe.

Le supunem toate aceste fapte patrioţilor, bărbaţilor de Stat şi conducătorilor noştri din exil: poate că nu va fi cu totul fără folos.

PROPAGANDĂ . . .

Echo der Woche (Jahrg. 1952/Nr. 6) publică „durch Vermittlung des Generalsekretärs der freien rumänischen Journalisten, Mugur Valahu", un reportaj al unui fost şofer al Anei **Pauker** şi apoi şofer al Consulatului din Paris al R. P. R. Reportajul acesta, publicat de revista germană subt titlul **„Das intime Dasein der Anna Pauker",** este foarte interesant. Tot ce se spune aci **împotriva** Anei se rezumă la:

a) nesinceritatea şi teatralismul ei: deşi la masa Anei Pauker se servesc: icre, curcan şi tortă, ea nu povesteşte asta ţăranilor care îi arată — în vremea vizitelor ei — mizerabila lor ciorbă de linte; ba le spune chiar că nici ei, conducătorii, nu mănâncă mai acătării. (Ca şi cum miniştrii de externe de până la 23 August 1944 mâncau „mămăligă cu ceapă", deşi le recomandau pe astea Românilor!).

b) hainele scumpe ale odraslelor Anei, — care odrasle au chiar automobile . . .

c) nedreptatea pe care ea n'o înlătură: deşi Ana are o mulţime de locuinţe şi pentru folosinţa personală o mulţime de odăi, el, şoferul, nu dispunea decât de o cameră şi şi aceea proastă.

Cam asta e tot ce se spune aci **rău** despre Ana Pauker. Încolo, se stăruie asupra:

a) activităţii ei neobişnuite.

b) modestiei ei în îmbrăcăminte. (Şoferul spune că el, care o ducea zilnic cu maşina, n'a văzut-o **niciodată** cu haină de blană, deşi se spunea că avea acasă vre-o 20 de blăni).

c) inimii ei ciudate: întotdeauna când pleca de-acasă îşi **îmbrăţişa** „ihre sechs Hausangestellten und Zimmermädchen" (se precisează numărul şi se subliniază cuvântul **îmbrăţişa** n. n.)

Dar mai e ceva. Reportajul e împodobit cu una din cele mai bune poze („cap de expresie") ale Anei Pauker; poze care se dau, deobiceiu cu dedicaţie. Poza asta ne-o înfăţişează pe Ana exact aşa cum o prezintă **Sorana Gurian-Rimondi** în „Mon Journal de Roumanie". Citām:

„Le visage d'Anna Pauker n'a rien de dégoutant. Elle a une belle tête léonine, un grand front, une expression passionnée. Il y a de la vie en elle, de la flamme. La tete carrée a quelque chose de sculptural. Elle pourrait servir de modèle pour un marbre représentant **La Justice poursuivant le Crime".** (Vezi EM. VASILIU-CLUJ, **Caveant consules,** Freising 1952, pag. 26).

Propaganda e mare lucru: se poate face în tot chipul. (Şi pentru tot felul de socoteli).

R.